

Mededeleingsblad van de Vlaamse Bosbouwvereniging

november - december 1991

2-maandelijks tijdschrift 20ste Jaargang Nr. 8

De Boskranf

ISSN 1373-1377

Verantwoordelijke uitgever: J. Van der Vliet

DE BOSKRANT

november - december 1991

issn 0773 137x 21ste jaargang nr. 6

REDAKTIERAAD

- Beekman, H.
- De Schuyter, J.
- Dua, V.
- Lust, N.
- Meuleman, B.
- Muys, B.
- Roekaerts, M.
- Roskams, P.
- Van Boghout, E.
- Vanden Bil, V.
- Vanhaeren, R.
- Van Miegroet, M.
- Van Slycken, J.
- Vitse, T.

EINDREDAKTIE

- Roskams, P.

VERANTWOORDELIJKE
UITGEVER

- Lust, N.

Artikels en berichten

Artikels en berichten kunnen steeds
gezonden worden naar het adres van
de V. B. V. Zij zullen voor publicatie
aan de redaktieraad voorgelegd
worden.
Gedeeltelijke of gehele overname is
ten alle tijde toegelaten mits
bronvermelding.

BIJDRAGE

jaarabonnement 450,-
studenten 200,-
steunende leden 1450,-
(met fiscaal attest)
te storten op P.C. 000-1027667-55

SAMENSTELLING MINA-RAAD : EEN KAAKSLAG

Recent werd een nieuw belangrijk orgaan geïnstalleerd, met name de Mina-Raad. Naast allerlei vertegenwoordigers van Hoge Raden en wetenschappelijke instellingen, was ook voorzien dat een 12-tal vertegenwoordigers van natuurverenigingen hierin zouden opgenomen worden.

Rekening gehouden met de belangrijkheid van deze raad, had de V.B.V. uiteraard haar kandidatuur gesteld. Ter motivatie werd o.m. gewezen op het uitzonderlijk belang van het bos in het Natuurontwikkelingsplan van Vlaanderen en op de grote inzet van de V.B.V., sinds twintig jaar, voor het behoud van het Vlaamse bos en voor een deskundig bosbeheer, gesteund op bio-ecologische principes.

Tot onze spijt moeten we echter vaststellen dat, ondanks een aantal (zij het eerder vage) beloften, de V.B.V. niet opgenomen werd in de Mina-Raad. Daarentegen werden wel zes leden van de B.B.L. (Bond Beter Leefmilieu) en vier leden van de B.N.V.R. (Belgische Natuur- en Voorgeservaten) opgenomen. Twee verenigingen tellen dus tien van de twaalf leden. Hier lijkt elke zin voor verhouding zoek te zijn. Het is de zoveelste gemiste kans om een breder front te vormen teneinde de belangen van de natuur en het bos in Vlaanderen beter te kunnen verdedigen.

Dit is onaanvaardbaar, dit is een kaakslag, niet enkel voor de V.B.V., maar ook voor alle andere niet vertegenwoordigde verenigingen.

Het milieubeleid, het natuurbehoud en de natuurontwikkeling in Vlaanderen zijn te belangrijk om niet serieus te worden aangepakt en om daarbij niet alle betrokken verenigingen spontaan te betrekken. Deze zaken kunnen niet op een diktatoriale wijze opgelost worden. Het zal al moeilijk genoeg zijn om, met alle verenigde krachten, nog tot een redelijk succes te komen.

Natuurbehoud vereist samenwerking. Vrouwen tussen de partners is een absolute vereiste. Gelijkwaardigheid is een democratisch beginsel. Helaas, niets daarvan is terug te vinden in de samenstelling van de Mina-Raad. Waar gaan we naar toe ??? Ook dit "moet" veranderen.

N. Lust

BUITENLAND

10de Wereldbosbouwcongres
kort : Taxus brevifolia in Amerika met
uitroeiing bedreigd

INFO

Info avonden
VBV-voordrachtavond
Leefmilieu

Foto voorpagina : Wilde narcis (Koen Van Den Berge)

REDAKTIONEEEL

Samenstelling Mina-raad : een kaakslag 1

Berlare-broek en het
standplaatsonderzoek 2

Het houtverbruik in België 10

UIT DE PROVINCIE

Zoniënwoud na de winterse stormen
van 1990 14

BELEID

Vlaamse Hoge Bosraad 16

BERLARE-BROEK EN HET STANDPLAATSONDERZOEK

In 1979 kocht de Belgische staat een meer dan 122 ha groot bos in de gemeente Berlare. Dit "Birlare-broek" bestaat voornamelijk uit waterpartijen en populierenaanplantingen. Alleen al wegens zijn unieke ligging in een oude Scheldemeander was deze aankoop verantwoord, bovendien maken de sterk uitgesproken bodemverschillen en de aanwezigheid van een heel gamma van populierenklonon dit gebied uiterst boeiend. Het waarom wordt hier nader verduidelijkt.

1. De ontstaan-geschiedenis van het Berlare-Broek

Het ganse gebied evenals het "Donkmeer" is een opgevlude, oude meanderarm van de Schelde (Fig. 1).

Deze oude meanderarm is niet ontstaan door rechttrekking van de Schelde door de mens, maar heeft een veel oudere geologische ontstaan-geschiedenis.

Het gebied maakt deel uit van de zgn. Vlaamse Vallei: een brede, zich in de streek tussen Schelde en Durme uitstrekkende depressie. De Vlaamse Vallei werd zo'n 250.000 tot 150.000 jaar geleden uitgeschuurd in de onderliggende tertiaire lagen. Het was de vallei van de toenmalige Oerschelde die in oost-westelijke richting stroomde van Aarschot via Mechelen, Zele, Oostakker, Eeklo, Maldegem naar Knokke. Tijdens de opeenvolgende ijstijden en de tussenliggende perioden werd deze vallei achtereenvolgens opgevuld met materiaal aangebracht door sneeuw en wind, terwijl in de warmere periodes, met een stijging van de zeespiegel, door het water eveneens materiaal werd afgezet. Bij een daaropvolgende ijstijd, met een daling van de zeespiegel (opstapeling

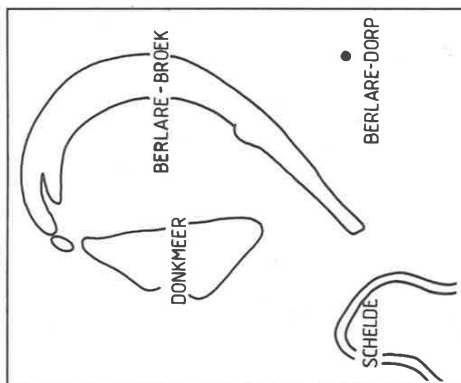

Fig. 1 : Het Berlare-Broek en het Donkmeer als oude meanderarm van de Schelde.

van het water in de poolkappen) kon de rivier zich weer insnijden in haar eigen afzettingen. Door deze aanvoer van al dat materiaal en de lage ligging (ca. 5 m boven de zeespiegel) werd de afvoer van water naar de zee sterk belemmerd en ontstonden zeer brede meanderbochten. Ook de afvoer naar de zee via Knokke werd sterk bemoeilijkt. Door het aansnijden van een bijrivier van de Rupel heeft het water via de Rupel dan een nieuwe weg gevonden naar zee. Tijdens de laatste ijstijden (van 10.000 j. v. Chr. tot 5.000 j. v. Chr.) sneed de rivier zich enkele meters dieper in. Na verloop van tijd werd de zijdelingse erosie belangrijk waardoor de meander van Berlare langs natuurlijke weg werd afgesneden. Toen de zeespiegel tijdens het Atlanticum (5.000 tot 2.500 v. Chr.)

terug steeg, werd de ontwatering sterk bemoeilijkt en begon de oude meanderarm te vervenen.

2. De turfwinning en de drooglegging

De ontstane veenlagen maakten dit gebied dan ook interessant voor turfwinning.

Het grootschalige turfsteekwerk is begonnen in het begin van de 18^e eeuw. Echter reeds in 1696 zou er op een georganiseerde wijze turf gestoken worden.

De ter plaatse gewonnen turf diende niet alleen tot brandstof voor de inwoners van de gemeente, maar werd met gehele scheepsladingen naar elders verzonden.

De door uitdrijving van turf ontstane putten en plassen werden door de eigenaars verwaarloosd en kwamen in het bezit van de gemeente Berlare. De gemeente verkocht in 1854 151 ha wateroppervlakte, met de verplichting deze droog te leggen.

De eerste eigenaars (Steenkoolmijnen van Horny en Wasmes) ondervonden enorme moeilijkheden bij de drooglegging, wegens het opwellen van zand en de enorme hoeveelheden water die vanuit de omgeving binnensijpelden. Deze firma verkocht haar eigendom in 1859 aan een onderneming van openbare werken te Brussel. Deze liet een

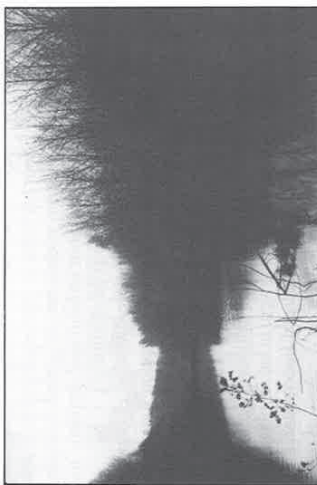
moervlaart graven over de gehele lengte en installeerde zware pompen. Ondanks de goede perspectieven voor de drooglegging werd het broek terug doorverkocht aan baron M. de Hirsh de Gerenth in 1860. Deze liet onder leiding van ir. Leysen een nieuw pompstation bouwen in de buurt van de Kraemershoek, waar het moeras de grootste diepte had. Verder werd ook een afvoerkanaal gegraven naar het dichtstbij gelegen punt van de Schelde. Met 4 pompen kwam de uiteindelijk drooglegging dan toch tot stand in 1862.

In 1914, door gebrek aan steenkool om de pompen te doen draaien, kwam het gehele gebied weer onder water. Er werd toen zelfs een veer in werking gesteld!

In 1926 werden de pompen opnieuw op gang getrokken en werd het broek voor een tweede maal drooggelegd.

Enkele jaren geleden werd naar de Schelde toe een nieuw pompstation gebouwd, waardoor de algemene stroomrichting voor een belangrijk deel in omgekeerde richting gebeurt.

Het gebied werd door de N.V. ALLUMA in 1938 aangekocht met als doel populierenhout te produceren ten behoeve van haar

Het Berlare-broek : in 1986 geklasseerd als landschap.

lucifersfabriek in Geraardsbergen, zij stelde het weer te koop in 1976.

In 1979 werd het aangekocht door de Belgische Staat: 122 ha 10 a en 01 ca voor een totaalbedrag van 63.000.000 Fr, dit is 515.970 Fr/ha.

Meerdere percelen, vooral deze met een vijver, werden afzonderlijk verkocht aan particulieren. De aankooppolitiek van het Bosbeheer is er momenteel op gericht ook deze particuliere percelen te verwerven.

3.

De bodem

Het Berlare-broek heeft een opvallend micro-relief, deels ontstaan door het reeds vermeld uitvloeien van de oude Schelde-arm en deels door de aanwezigheid in de ondergrond van min of meer evenwijdig met de oorspronkelijke stroomdraad lopende, smalle, venige stroken, die geleidelijk inklinken. Bovendien zijn, door de in de tijd wisselende sterkte van de stroming, in deze Schelde-arm opeenvolgende lagen afgezet met sterk variërende textuur. Deze kan gaan van klei, over leemig zand tot grof zand. In stilstaand water heeft zich veen gevormd.

De opeenvolging en de dikte van deze afwisselende lagen bepalen de bodemgeschiktheid samen met de diepte van de grondwaterniveau.

Deze grondwaterniveau vertoont slechts geringe schommelingen in niveau over het ganse jaar wegens het pompen.

Bovendien bevinden zich in de onmiddellijke omgeving waterwinningplaatsen van de Nationale Maatschappij der Waterleidingen.

4.

Bosbouwkundige aspecten

Het Berlare Broek is een interessant natuur-gebied met een unieke fauna en flora en is voor het overgrote deel sinds 1986 geklasseerd als landschap, maar de bosbouwkun-

dige en economische waarde van het domein wordt bepaald door de populieren. Er staan zowat 12.782 populieren die variëren in leeftijd van 17 tot 22 jaar.

Door een nauwe samenwerking tussen de vroegere dienst "Beboste Eigendommen" van de N.V. Union Allumettière en haar toenmalige Instituut voor Populiereenteelt te Geraardsbergen (nu opgenomen in het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer van de Vlaamse Gemeenschap) werd naast de destijds courante oude populierenklonen, heel wat nieuw materiaal aangeplant. Zo vinden we naast klonen zoals 'Robusta', 'Harf', '1214', ook de reeks van de "Unalklonen" en meerdere (nog) niet in de handel beschikbare testklonen.

Op bepaalde plaatsen hoort de populier echter niet thuis, omwille van een te natte (laagste venige gedeelten) of te droge standplaats (de zandige oeverwallen). Op deze plaatsen heeft het Bosbeheer dan ook de omvorming aangevat naar elzenbroek enerzijds en naar hooghout op basis van elk anderzijds.

5.

Het standplaatsonderzoek

Het voorkomen van meerdere klonen in grote blokken van zelfs enkele ha per kloon en de sterke variatie in bodem, veroorzaakt door het typische afzetingspatroon in deze meander, maken van dit gebied een uniek studieobject in verband met de relatie tussen groot, kloon en standplaats.

Sinds meerdere jaren worden er dan ook door het vroegere Rijkstation voor Populiereenteelt (nu het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer) meerdere proefpercelen van verschillende klonen opgevolgd.

Naast de "klassieke" metingen van omtrek, hoogte en volume werd in enkele plantingen ook meer gedetailleerd bodemkundig onderzoek verricht.

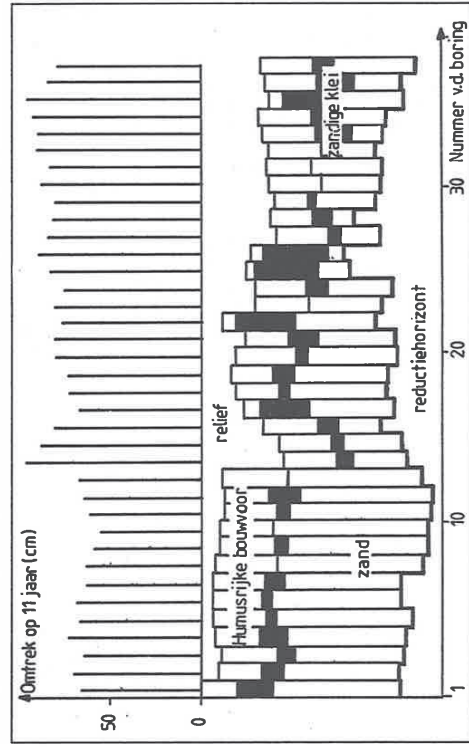
Verder werd ook speciale aandacht besteed aan de evolutie van de grondwaterniveau en het vochtgehalte in de bodem gedurende het groeiseizoen, en aan de groeireactie op de vochtvoorziening.

Hierna wordt dieper ingegaan op het verband tussen de algemene vochtvoorziening en het produktieniveau, evenals op de invloed van het beschikbaar vocht tijdens het groeiseizoen op de omtrekgroei.

Dit gebeurt aan de hand van de gegevens verzameld in de planting "Berlare cv. Ghoy 1974". Dit perceel van meer dan 2 ha werd aangelegd met 2-jarig plantsoen tijdens het voorjaar 1974 in een plantverband van 8 X 8 m.

Bij een eerste volledige opname van de omtrek, op 11-jarige leeftijd, vielen de sterk uiteenlopende meetcijfers meteen op: de omtrek varieerde van 50 tot 107 cm. Deze uitgesproken verschillen zetten er ons toe aan deze planting meer gedetailleerd te bestuderen.

Fig. 2: Profielopbouw en omtrek voor 37 plaatsen in de planting Berlare cv. Ghoy 1974.

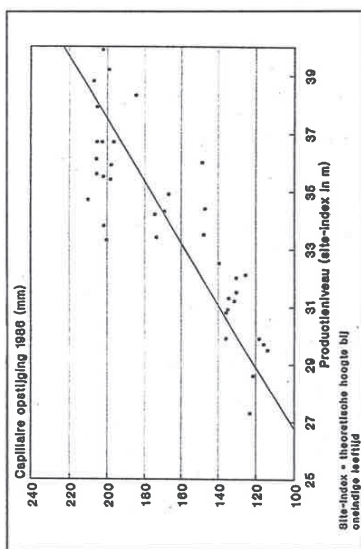

Fig. 3: Verband tussen het produktieniveau en de capillaire opstijging vanuit de grondwater-tafel.

B. DE WATERHUISHOUDING

Van het water dat valt bij een regenbui, wordt in het bos een deel opgevangen door de bladeren van de bomen en de kruid- en struikvegetatie, een deel valt rechtstreeks op de bosbodem, een derde deel druppelt van de bladeren en takken en een vierde deel vloeit via de stam naar beneden. Aldus komt maar een beperkt deel van de totale neerslag op en in de bodem terecht, dat dan kan gebruikt worden voor de groei. Tijdens de winterperiode heeft zich echter een belangrijke hoeveelheid water opgestapeld in de bodemporiën. Maar deze voorraad, aangevuld met een gedeelte van de neerslag, is onvoldoende voor de groei van populieren. Een andere belangrijke bron van vocht wordt gevormd door het water dat via de poriën in de bodem opstijgt vanuit de grondwater-tafel, de zgn. capillaire opstijging.

Het is mogelijk, via een zgn. waterbalansmodel, deze capillaire opstijging tot in de bewortelde zone (de humusrijke bouwvoor) te berekenen. Hiervoor werden de gegevens gebruikt van de kartering (profielopbouw bepaald via boringen), de fysische eigenschappen van elke horizont (bepaald in 3

profielkuilen) en de gegevens over het grondwater-niveau en het vochtgehalte in het profiel gedurende het groeiseizoen.

Deze hoeveelheid water, die dan ter beschikking van de plantengroei komt, werd berekend voor 37 plaatsen in dit perceel voor het groeiseizoen 1986.

Er bleek een duidelijk verband te bestaan tussen de hoeveelheid water die opgeleverd werd tijdens het groeiseizoen vanuit de grondwater-tafel en meerdere groeiparameters (Fig.3), zoals de hoogte, de omtrek, het volume en het produktieniveau (site-index) bereikt op deze 37 plaatsen. Zo kon 74 % van de totale variatie in omtrek door de hoeveelheid capillaire opstijging worden verklaard.

Het verband tussen de profielopbouw en de uitgesproken groeiverschillen wordt nu meteen duidelijker: de capillaire opstijging vanuit de grondwater-tafel wordt bepaald door de afstand tussen de bewortelde zone en de diepte waarop deze water-tafel zich bevindt; tevens is de opstijging afhankelijk van een aantal fysische parameters zoals textuur, poriënverdeling, gehalte aan organische stof, doorlaatbaarheid. Zij is groot in leemgronden, maar beduidend lager in kleilagen, terwijl ze in zandige lagen zeer laag is.

De waterstroom is ook afhankelijk van de dikte van de openvolgende lagen, vooral wanneer dikke zandige lagen voorkomen kan het water in bepaalde omstandigheden de bewortelde zone niet meer bereiken. Zo konden we berekenen dat bij een zandige onderlaag van 20 cm tot 4 liter gemakkelijk opneembaar water per m² en per dag de bewortelde zone kan bereiken, terwijl bij een zandige onderlaag van 1,5 m deze hoeveelheid herleid wordt tot 0,1 liter per m² en per dag!

C. DE GROEI EN DE VOCHTVOORZIENING TIJDENS HET GROEISEIZOEN

De uiteindelijke verschillen in groei zijn grotendeels terug te brengen tot uiteenlopende groeireacties op de vochtvoorziening gedurende het groeiseizoen.

Dit kan best geïllustreerd worden aan de 2-wekelijkse omtrekaanwas die gedurende meerdere jaren werd opgemeten op 2 plaatsen met sterk uiteenlopende vochtvoorziening.

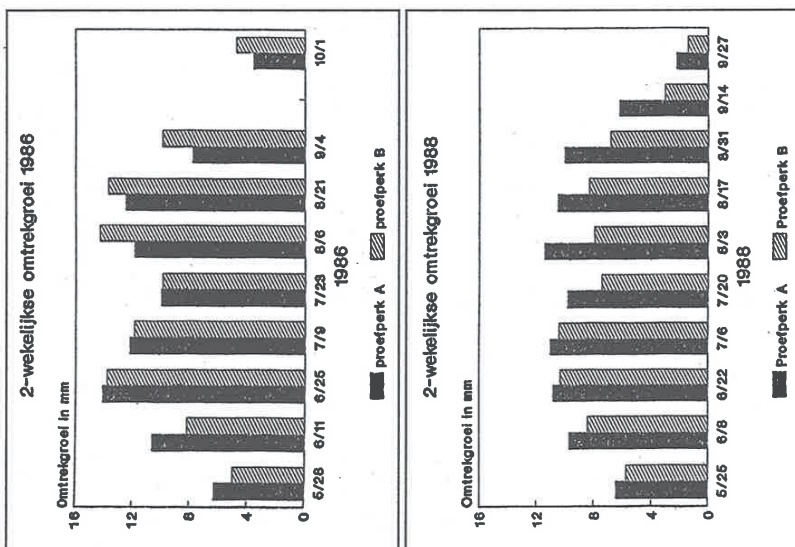

Fig. 4: 2-wekelijkse omtrekgroei voor 1986 en 1988 op een "droge" (A) en een "natte" (B) standplaats.

Fig. 5 : Wortelverdeling doorheen het profiel op een "droge" (A) en een "natte" (B) standplaats.

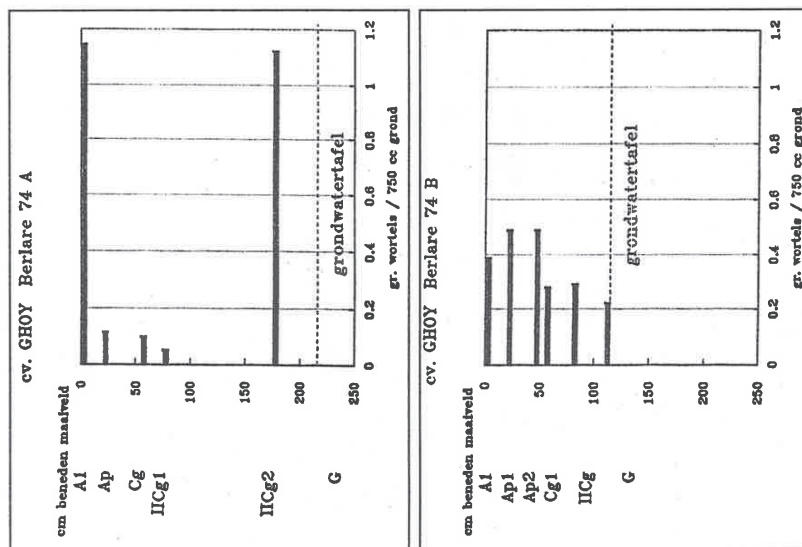

Fig. 4 geeft deze aangroei weer voor een normaal jaar (1986) en een nat jaar (1988). In het normale jaar is de groei aanvankelijk het sterkst in het proefperk A ("droge" standplaats), maar vanaf juli is de vochtvoorziening er onvoldoende en wordt de omtrekening in het proefperk B, dat een betere capillaire nalevering vanuit de grondwatertafel kent, hoger. In het natte jaar 1988 is de vochtvoorziening in het "droge" proefperk gedurende het ganse groeiseizoen voldoende

de en is de groei er dan ook steeds hoger, de bomen in het "natte" proefperk blijven achter in groei. Naar alle waarschijnlijkheid treedt hier zuurstofgebrek op in de bewortelde zone omwille van de waterverzadigde toestand. Bovendien mogen we niet vergeten dat de bomen in het drogere proefperk minder zijn ontwikkeld en de boomkronen er nog relatief vrij staan, waardoor de groei er bij een gelijke vochtvoorziening beter is dan in het "natte" proefperk. Hieruit blijkt

ook dat het klimaat, als onderdeel van de standplaats, een belangrijke factor is die de groei mee bepaalt.

Ook wat de beworteling betreft zijn er duidelijke verschillen vast te stellen tussen de twee standplaatsen: fig. 5 geeft de wortelgewichten per volume grond en per horizont weer in het droge en natte proefperk. In het droge proefperk is de beworteling zeer intens in de bovenste horizont (A1) en in de horizont (IICg2) net boven de permanente grondwatertafel, daar is immers vocht te vinden, bovenaan via de neerslag en onderaan door de capillaire opstijging vanuit de grondwatertafel. In het "natte" proefperk is de beworteling min of meer evenredig verdeeld over alle horizonten; zij bevatten immers steeds voldoende vocht.

6. Tot slot

De uitzonderlijke bodemgesteldheid en de aanwezigheid van voldoende grote aanplantingen in het Berlare-broek, hebben het mogelijk gemaakt de relatie tussen de groei en de standplaats beter te begrijpen. Vooral de rol die de waterhuishouding hierbij speelt komt er sterk naar voor. Ook op andere plaatsen wordt de groei van populier voor het overgrote deel bepaald door de mate waarop de standplaats aan de vochtvoorziening kan voldoen.

Dit geldt niet alleen voor populieren, maar ook de groei en vitaliteit van andere boomsoorten wordt voor een belangrijk deel bepaald door de vochtvoorziening. De kennis vergaard bij het standplaatsonderzoek voor populier kan ongetwijfeld als basis dienen voor dergelijk onderzoek bij andere boomsoorten.

J. Van Slycken,
D. Stevens
Instituut voor bosbouw en wildbeheer
Geraardsbergen

Literatuur:

E. Voets, A. Versteynen : Staatsbos Berlare-broek, beheersplan, Houtvesterij GENT, 1980.

J. Van Slycken, L. Baeyens, D. Stevens : Het kloonstandplaatsonderzoek en het belang van de waterhuishouding, Silva Belgica, Nr 1, 1980.

HET HOUTVERBRUIK IN BELGIË

Net voor de jaarwisseling toch nog even de cijfers van de houtflow voor België. Een buitengewoon jaar was 1990 wel, daar we de gevolgen van de stormschade zowel in prijs als in massa te verwerken kregen. Raar toch dat voor een landje zoals België, waar in 1989 en 1990 telkens 6 miljoen m³ hout ingevoerd werd, de prijzen van het hout voor de producent zo laag werden onder invloed van een 'relatieve' verhoging van de massa. Tegen het licht van de wereldwijde ontbossing en toekomstig houttekort lijkt het 'vrije' marktmechanisme hier allesbehalve te functioneren.

Maar laat ons eerst de cijfers bekijken, zodat ze kunnen gebruikt worden in de discussie over de produktiefunctie van het bos en de bosuitbreiding. Een aantal bedenkingen van de auteurs krijg je er gratis bij.

1.

Statistieken

De cijfers in tabel 1 weerspiegelen de schijnbare consumptie van hout, dat is de som van de produktie en de import min de export en plus of min de veranderingen in stock. In formule aldus :

$$C = (P + I) - E + /- S$$

met

P = Produktie
I = Import
E = Export
S = Stock

Op basis daarvan kunnen we een schatting maken van de jaarlijkse houtbehoefte in België.

De analyse van invoer en uitvoer wordt gestopt op het niveau van de primaire verwerking. De vele voor export bedoelde houten

meubelen worden niet doorverrekenend. Als bronnen werden de jaarverslagen van diverse federaties van de houtkolom gebruikt. Door middel van omzettingcoëfficiënten worden alle cijfers tot een gemeenschappelijke noemer herleid namelijk de hoeveelheid rondhout nodig voor het maken van die bepaalde hoeveelheid produkt. Dit noemt men rondhoutequivalenten (Tabel).

2. Wat komt er uit onze bossen?

Reeds enkele jaren merken we een verhoogde binnenlandse produktie of beter gezegd oogst. Voor 1990 kunnen we echter van een absolute topper spreken : er werd 5.000.000 m³ dik en 2.000.000 m³ klein naaldhout, en 730.000 m³ dik loofhout geoogst.

Dit heeft natuurlijk alles met de stormschade te maken.

Niettegenstaande 2.250.000 m³ zaaghout aan de handel onttrokken en 250.000 m³ klein-hout gedeklasseerd werd, blijven we met 5.230.000 m³ nog steeds 11% boven het reeds hoge cijfer van 1989 zweven, en betekent het toch slechts 46% van de schijnbare consumptie.

Een eufemist zal het als volgt uitdrukken : we produceren al 7 m³ per ha per jaar, terwijl de voorraad slechts 110 m³ per ha zou bedragen.

3. Enkele opmerkingen

Het houtverbruik in België bedraagt bijna 1,2 m³ per jaar, per hoofd. Daarvan wordt maximaal 40% gedekt door eigen produktie (in 1990 stijgt dit tot 46% door de invloed van het stormhout). België, en zeker Vlaanderen, blijft afhankelijk van de import voor zijn houtvoorziening. Dat is niets nieuws en

Tabel 1 : Schijnbare consumptie van hout in België (1990)

Papier en karton	Hoeveelheid verbruikt van het produkt in m ³ of ton	vergelijking 1989 in %	omzettingcoëfficiënt naar rondhout	Hoeveelheid in m ³ rondhout equivalent
rondhout en				
geïmporteerd afval (*1)	1530000	-1	1	1530000
ingevoerde pulp	307000	-5	2.7	829000
ingevoerd papier	892000	10	2.7	2408000
TOTAAL		4		4767000
Naaldhout				
Paalhout, mijnhout, hout voor landbouw	200000		1	200000
netto-ingevoerd gezaagd hout	995000	-0.5	1.8	1791000
verbruik Belgisch gezaagd hout	700000		1.8	1260000
TOTAAL		4		3251000
Loofhout				
gematigde streken		5	1	693000
rondhout - netto-import	-27000	1		
rondhout - eigen produktie	720000			
geïmporteerd zaaghout	195000	-2	1.8	351000
tropisch				
rondhout - netto-import	60000	-7	1	60000
rondhout - netto-import	227000	-12	1.8	409000
TOTAAL		-5		1513000
Platen				
Fineer netto-import (*2)	16000	19	2.5	40000
eigen produktie	43000			
Multiplex netto import (*2)	198000	-3	2.5	495000
eigen produktie	65000			
Vezelplaten netto-import	100000	13	1.15	115000
eigen produktie	12000			
verbruik rondhout en				
geïmporteerd	810000	-3	1	810000
houtafval voor (*1)				
Belgische spaanplaatproduktie				
TOTAAL		-1		1460000
Brandhout				
schatting	400000		1	400000
ALGEMEEN TOTAAL		2		11391000

* 1 Niet geïmporteerd houtafval wordt niet meegerekend om dubbelrekening met het afval van het zaaghout te vermijden. * 2 De lokale produktie wordt verrekend onder de produktie rondhout.

het zal zo nog jaren blijven.

Het lijkt zeer logisch te pleiten voor uitbreiding van de eigen productie. Of we een spectaculaire stijging van de bosoppervlakte kunnen verwachten is een andere zaak.

Het bosdekreet stopte de ontbossing (nog) niet, de Groene Hoofdstructuur zwijgt over dit probleem. De bosbouwers die de productie willen opdrijven lonken naar de landbouwgonden.

De landbouwlobby maakt het echter zeer moeilijk, zodat er in het plantseizoen 1989/1990 in Vlaanderen 0 ha landbouwgrond in het kader van de set-aside regeling bebost werden, in 1988/1989 was het nog 34,55 ha. Dat terwijl er volgens het N.I.S. in België in 1980, 928.982 ha voor land-, tuinbouw en veeteelt ter beschikking waren.

Nu is het ook niet nodig dat België alles zelf produceert. Vlaanderen bezit goede landbouwgronden, vele andere landen niet. Het zou te spijtig zijn goede landbouwgrond aan 'bosbouw' (maar ook industrie) op te offeren.

In die zin zou men tot internationale afspraken kunnen komen gebaseerd op het potentieel dat de grond biedt. Dat zou kunnen betekenen dat Vlaanderen de herbebossing van Spanje of Peru mee ondersteunt en anderszijds er op een eerlijke manier handel tussen producent en konsument komt zowel voor bosproducten als voor voedsel.

In deze optiek lijkt het niet onlogisch om, gezien de bevolkingsdichtheid en de bodemkwaliteit, de activiteiten met een lage opbrengst aan het buitenland over te laten. Aan de andere zijde kan men pleiten voor kwaliteitsproducten met een hoge toegevoegde waarde. Maar zolang de vrije markt niet gekorrigeerd wordt zal de boscigenaar, gelegen dicht bij een afzetgebied, kiezen voor intensieve kulturen : hoge opbrengst, snelle omloop.

Dat is de ene zijde : verhoging van de productie, de andere zijde is vermindering van de consumptie.

Als we de tabel goed bekijken zijn vooral papier en karton de stijgers (voor de naaldhoutstijging lijkt mij de stormschade de grote verantwoordelijke). Blijkbaar leidt de computerisering niet tot papierbezuiniging maar omgekeerd. Dit wordt een onhoudbare situatie. Er moet werk gemaakt worden van de vermindering van korte termijngebruik van hout (neen, geen rapporten, gewoon het mes erin), en gezocht worden naar manieren om het hout langer te gebruiken en te hergebruiken.

Dit staat in nauw verband met de broeikasproblematiek. Bossen behoren tot de voornaamste koolstofvastleggers, hout is daar het produkt van. Deze 'sink' funktie van het bos is niet nieuw, wel zeer aktueel. Het stelt ons voor nieuwe uitdagingen, bijvoorbeeld in welk soort bossen krijgt men de maximale koolstofopslag ? Welk type beheer,...

4.

Vragen en besluiten

Uit niet-financiële overwegingen kiezen we in België voor de produktie van hoogwaardige houtkwaliteit met lange omlopen, dit vermindert echter de aanwas per ha en betekent een nog grotere afhankelijkheid van importhout. Het kan een valabele optie zijn. Ze moet echter gekozen worden tegen de achtergrond van deze verbruikscijfers.

Het vervangen van hout door substituuateriaal is gezien de milieukwaliteit van hout zeker niet zinvol.

Vermindering van de consumptie van hout voor korte termijngebruiken, zo veel en zo lang mogelijk hout gebruiken en niet zoals nu door de rookschouwen van bv. de verbrandingsovens laten vliegen.

Internationale overeenkomsten tussen producent en konsument lijken een goede piste, met die relativering dat het al te dikwijls uitloopt op het uitkopen van de grondstof-

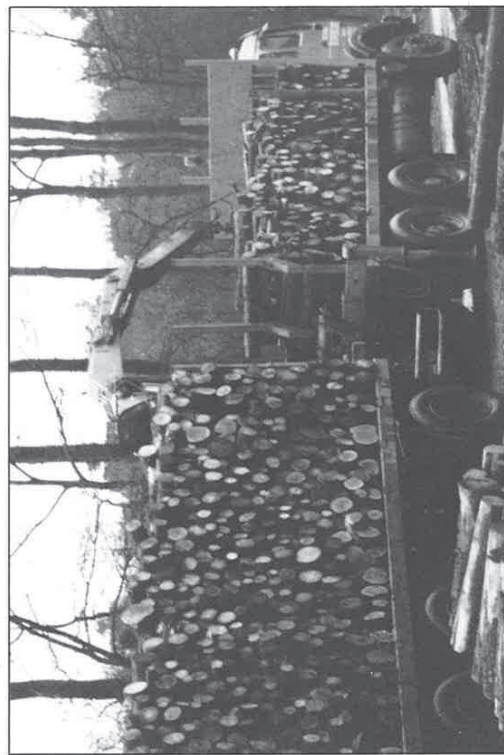
producerende landen, eerlijke handel dus. Tot slot wordt het tijd dat de bosbouw met onderbouwde stellingen zich in de broeikasdiskussie mengt, zowel hout als bos spelen een belangrijke rol in de koolstofvastlegging en -bewaring.

Geert Lejeune
Isabel Vertriest

Bibliografie

Daelmans G. " De Belgische Houtmarkt in 1990 " Belgische Federatie der Houtinvoerhandel.

Cobelpa : " Annual Statistics 1990 "

ZONIËNWOUDE (VLAAMSE GEWEST) NA DE WINTERSE STORMEN VAN 1990

De stormen tijdens de maanden januari en februari van 1990 hebben in bepaalde gedeelten van het Zoniënwoud zware schade aan de beukenbestanden veroorzaakt. Hoewel in voorbije jaren (1983, 1984) reeds een zekere stormschade te noteren viel, kan de omvang van de huidige slechts vergeleken worden met de schade, die ontstond naar aanleiding van de orkaan van 14 november 1940, toen over het ganse Zoniënwoud een windworp van 25.000 m³ stambout (6.700 loof- en 6.500 naaldbomen) werd vastgesteld.

Tijdens de recente stormperiode is een eerste zware storm overgekomen op 25 januari 1990, die ongeveer een derde van de totale schade heeft veroorzaakt. Vervolgens hebben een drietal mindere stormen nog meer bomen geveld, om dan te culminereren in de zeer zware storm, eerder een orkaan, tijdens de nacht van 28 februari op 1 maart 1990.

De totale schade aangericht tijdens de stormperiode mag voor het Vlaamse gedeelte van het Zoniënwoud op 32.000 m³ hout worden gesteld, hetgeen overeenkomt met ongeveer 10.000 grote bomen. Uiteraard gaat het om ongeveer 90 % ontwortelde beuken, die door de configuratie van hun wortelgestel en door de ongunstige bodemverhoudingen weinig weerstand hebben kunnen bieden aan de stormwinden. Hierbij kan worden opgemerkt dat wegens ongunstiger bodemverhoudingen de schade op sommige plaatsen sterker is gelocaliseerd dan op andere plaatsen: bv. Middenhut, Grote Hut, Jezus-Eik. Daarnaast zijn de gesloten beukenbestanden van de leeftijdsgroep 130-165 jaar (2e groep) heel wat zwaarder getroffen dan de overige leeftijdsgroepen, zowel oudere als jongere.

Voor het gehele Zoniënwoud mag de totale schade op 64.000 m³ hout worden geraamd, zijnde het dubbele van het Vlaamse Gewest.

De verkoop van de 32.000 m³ hout in verschillende fasen heeft totaal 73.170.000 fr. opgebracht, wat overeenkomt met een gemiddelde eenheidsprijs van 2.286 fr. per m³ op stam. Dit betekent een terugval in prijs van 40 tot 60 %, afhankelijk van de categorie van de stammen.

Dit volume van 32.000 m³ omvat in feite het gewone kapkwantum van vier jaar, zodat voor de komende jaren de jaarlijkse houtaflevering sterk zal worden afgeremd tot opnieuw een enigszins gestabiliseerde situatie ontstaat (zie ook verder bij de labiele bestandstoestand).

Door de ineenstorting van de markt van beukenhout, tevens in de hand gewerkt door de belangrijke stormschade in de omliggende landen, zullen waarschijnlijk een aantal beukenstammen in het bos achterblijven. Bovendien zijn verspreid meerdere, niet meer commerciële, stammen en stamstukken aangeduid en gemerkt om te blijven liggen of staan (ongeveer 500 stammen voor 1800 m³ hout). Dit resterend zwaar dood hout, dat langzaam gaat afbreken, zal de natuurwaarde van het bos ten goede komen. Het vormt een interessant substraat voor allerhande zeldzamere schimmels, planten, insecten en dieren.

Overigens mag de duur voor het wegwerken van de stormschade (stammen en kruinhout) bepaald worden op een periode van drie jaar.

Schade door de voorjaarsstormen '90 in het Zoniënwoud: 64.000 m³.

Wat de herbebossing aangaat, hoopt de bosdienst op enige natuurlijke verjonging, niet alleen van Beuk, maar ook van andere boomsoorten (bv. berk, eik) om de gevolgen van de stormschade te reduceren. Nochtans zullen de herbepantingen het merendeel van de herbebossingen uitmaken en er mag gerekend worden op een periode van zes tot acht jaar om van een afgewerkt herstel van de opgevallende plaatsen te spreken, voor zover er zich geen nieuwe windworp voordoe. Een ruwe inventarisatie van de ontboste oppervlakten levert 60 ha op, die echter, door nog onduidelijk afgebakende grenzen, zeker zal oplopen. Rekening houdend met een gemiddelde kostprijs van 250.000 fr. per ha voor een kwalitatieve herbebossing met inheems loofboomsoorten, kan nu reeds gesteld worden dat een minimale investering van 15.000.000 fr. noodzakelijk zal zijn.

Het is duidelijk dat bij de aanleg van de nieuwe bestanden de voorkeur zal worden gegeven aan eik (ongeveer 60 %) met zijn begeleiders zoals Haagbeuk, Veldesdoorn, linde, Zoete kers, Hazelaar, enz. en Beuk (ongeveer 40 %) met esdoorn, Haagbeuk. Op geschikte standplaatsen, die evenwel beperkt zijn, zal de aanplant van Gewone es zeker gestimuleerd worden.

Anderzijds zijn de Beuken aan de ontstane bestandsopeningen en aan sommige brede bestandsfronten weinig beschermd tegen zelfs relatief lichte stormwinden die in komende periodes en jaren nog te verwachten zijn, zonder te spreken van het vrij belangrijk aantal Beuken, die onder druk van de voorbijgaande windstoten virtueel reeds gedeeltelijk gelicht zijn (de zogenaamde "pompsers"). Die toestand zal in meer of mindere mate een verdere bestandsafkalking in de hand werken, zodat bij het plaatselijk bosbeheer een sterk vermoeden leeft dat op korte termijn van een mogelijkheid tot een normale beheersplanning en -opvolging voorlopig weinig sprake zal zijn. Overigens kunnen uit de gevolgen van die winterse stormen enkele lessen worden getrokken, of bevestiging worden gevonden, voor opties bij het verder bosbouwkundig beheer, maar dit zal het onderwerp van een andere tekst dienen uit te maken.

ir. J. Zwaenepoel
Houtvester

VLAAMSE HOGE BOSRAAD

In uitvoering van art. 38 van het Bosdecreet installeerde Gemeenschapsminister T. KELCHTERMANS op 25 juni 1991 een nieuwe Vlaamse Hoge Bosraad.

Een nieuwe samenstelling was nodig omdat de vroegere Raad niet meer aan de bepalingen van het Bosdecreet zou voldoen.

In art. 38 wordt immers gesteld dat minstens de helft van het aantal leden wordt aangewezen onder de eigenaars of groeperingen van eigenaars.

De Raad heeft tot taak advies te verlenen over alle aangelegenheden in verband met de bossen, die hem door de Vlaamse Executieve of de Gemeenschapsminister worden voorgedragen.

De Raad kan ook op eigen initiatief voorstellen formuleren.

Het Bosdecreet verplicht de Vlaamse Executieve het advies van de Raad in te winnen voor de lange-termijnplanning, voor het vastleggen van de criteria voor de aanduiding en openstelling van schernbossen, voor de aanduiding van de bosreservaten, voor de vergoedingen van de eigenaars van de aangewezen schernbossen en bosreservaten, voor het uitvoeringsbesluit op de beheersplannen en voor de voorwaarden die opgelegd worden bij openbare verkopen van hout en andere bosproducten waarbij eigenaars van openbaar bos betrokken zijn.

Naast de boscigenaars zijn ook het wetenschappelijk bosbouwonderzoek, het kweekrijwezen en de jeugdverenigingen in de Raad vertegenwoordigd.

Uitvoeringsbesluit bosbeheersplannen

Op de eerste vergadering van de Raad werd ook het ontwerpbesluit betreffende bosbeheersplannen besproken.

Het ontwerp-besluit is nadien door de Vlaamse Executieve principieel aanvaard, met het verzoek aan de Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting het ontwerp-besluit voor dringend advies aan de Raad van State voor te leggen.

Het advies van de Raad van State werd op 17 oktober afgeleverd en was erg omvangrijk.

Bij het verschijnen van deze Boskrant zal het, aan het advies van de Raad van State aangepaste besluit, meer dan waarschijnlijk goedgekeurd zijn door de Vlaamse Executieve.

In het volgende nummer van de Boskrant zullen we er uitvoerig op terugkomen.

R. Vanhaeren

HET 10DE WERELDBOSBOUWCONGRES

Van 17 tot 26 september 1991 ging te Parijs het 10de Wereldbosbouwcongres door, georganiseerd door de FAO.

Aan dit congres namen 2500 personen deel, die 136 landen vertegenwoordigden.

Als besluit van dit congres werd de 'Verklaring van Parijs' goedgekeurd.

Het Vlaamse Gewest werd vertegenwoordigd door Em. Prof. dr. ir. M. Van Mieghem, die een uitgebreid verslag over deze bijeenkomst neerlegde bij de bevoegde instanties.

Prof. Van Mieghem onderlijnde zijn persoonlijke voorkeur voor het afdrukken van de officiële Franse tekst in de boskrant, aangezien een vertaling onvermijdelijk interpretatieproblemen met zich meebrengt.

Tenslotte een breder lezerspubliek te kunnen bereiken, meende de Boskrant er echter goed aan te doen hier toch een Nederlandse vertaling van dit belangrijk document af te drukken. Om problemen inzake interpretatie te vermijden verwijzen we de geïnteresseerde lezer ook naar de officiële Franse tekst, die op aanvraag te verkrijgen is op het VBV-sekretariaat (kostprijs copiers + verzending).

In het volgende nummer van 'De Boskrant', zal Prof. Van Mieghem enkele bemerkningen maken betreffende de verklaring van Parijs.

VERKLARING VAN PARIJS

Het Xde Wereldbosbouwcongres

Van 17 tot 26 september 1991 zijn meer dan 2500 deelnemers samengekomen uit 136 landen.

Volgende aspecten werden in overweging genomen :

- het thema van het VIIIe Wereldbosbouwcongres (Djakarta, 1978) : "Het bos ten dienste van de gemeenschap" ;
- het thema van het IXe Wereldbosbouwcongres (Mexico, 1985) "De rol van het bos in de geïntegreerde ontwikkeling van de maatschappij" en zijn manifest dat alle mensen van alle volkeren en hun regeringen aanspoort om, binnen het kader van hun soevereiniteit, zich bewust te worden van het belang van het bospatrimonium voor de biosfeer en de overleving van de mensheid ;
- de internationale SILVA conferentie (1986) en haar besluit "Appel de Paris sur l'arbre et la forêt" ;
- het eigen thema "het bos, erfgoed van de toekomst" en het geheel van besluiten en gedetailleerde aanbevelingen in verband met elk van de thema's ;
- de algemene bezorgdheid ten aanzien van de ontbossing en de degradatie van bossen in de wereld, veroorzaakt door de competitie voor ruimte, het gebrek aan beheer en de polluerende emissies te wijten aan de menselijke activiteit, allemaal oorzaken van verarming van het bospatrimonium, zij het in verschillende mate van onomkeerbaarheid naargelang de regio's op de wereld en de tijdsperiode ;
- de problemen van armoede, schuldenlast en onderontwikkeling alsook de noodzaak om in de levensbehoeften te voorzien van een snelgroeiende bevolking, zijn de ware oorzaken van ontbossing in de ontwikkelingslanden, veel meer dan de bosexploitatie ;
- het bospatrimonium is een belangrijke factor in de socio-economische ontwikkeling, en vooral in de plattelands-

ontwikkeling ;

- de verantwoordelijkheid van onze generatie tegenover de toekomstige generaties in verband met het natuurspatium van onze aarde.

Het Xde Wereldbosbouwcongres richt zich tot de publieke opinie, tot de politieke verantwoordelijken en tot de internationale intergouvernementele en niet-gouvernementele organisaties van heel de wereld.

Het Xde Wereldbosbouwcongres herinnert aan :

- het belang van de hernieuwbare goederen en diensten geleverd door bomen en bossen ten aanzien van een toenemende vraag naar materialen, brandstoffen, fauna, voedsel, veevoeders, ontspanningsoordelen,...
- de rijkdom en de diversiteit van de bossen van de wereld en hun positieve rol in de cyclus van water en CO₂, in de bescherming van de bodem en het behoud van de biodiversiteit ;
- het bestaan, vaak miskend, van beheersmethoden voor bomen en bossen die het voortbestaan kunnen verzekeren, zelfs de verbetering, van hun aanbod van goederen en diensten ;
- de noodzaak om onomkeerbare schade aan de biosfeer te vermijden en dus de noodzaak om een lange termijn planning op te stellen voor het beheer van de natuurlijke hulpbronnen.

Het Xde Wereldbosbouwcongres bevestigt

- dat de werkelijke uitdaging erin bestaat om economisch gebruik van de natuurlijke hulpbronnen te verzoenen met bescherming van het leefmilieu, door een geïntegreerde en duurzame ontwikkeling ;
- dat voor de oplossing van de bosproblematiek de krachten moeten gebundeld worden, om de armoede terug te dringen, de landbouwproductiviteit te

verbeteren, de voedselveiligheid en de energievoorziening te garanderen en de ontwikkeling te stimuleren ;

- dat het concept zelf van bosbeheer een werkelijk instrument is voor de regeling van de economische, ecologische, sociale en culturele functies waardoor aldus het begrip duurzame opbrengst verbreed wordt ;
- dat het integrale behoud van sommige bossen met het oog op de bescherming van de biodiversiteit, een bijzonder beheersobjectief vormt.

Het Xde Wereldbosbouwcongres beveelt aan

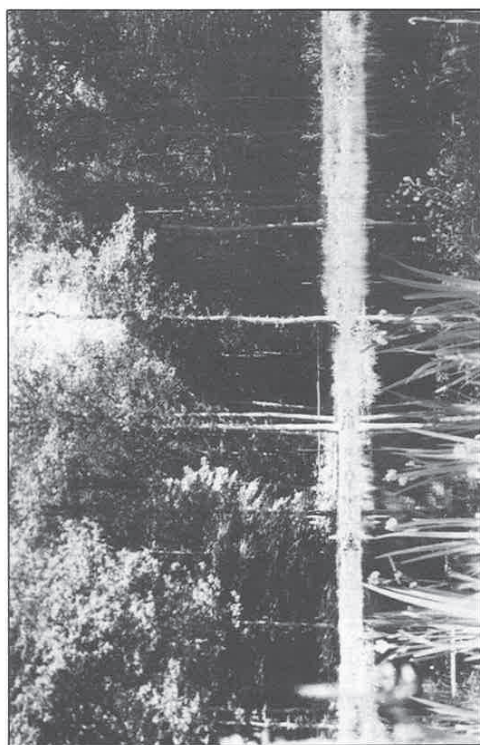
- om de bevolking te laten deelnemen in het geïntegreerde beheer van hun grondgebied door hen er de institutionele, technische en financiële middelen voor te geven ;
- om de lange termijn bestemming van de gronden te plannen in functie van hun potentiële mogelijkheden om vast te leggen welke gronden een bosbestemming krijgen ; om bij deze planning aandacht te hebben voor de noden van de betrokken bevolking, in het bijzonder de degenen die van het bos afhankelijk zijn ;
- om te waken over de continuïteit van het beleid over bomen en bossen gezien de duur van de cyclus in het bos ;
- om de klassering van sommige representatieve of bedreigde bossen tot beschermde gebieden, georganiseerd in nationale of internationale netwerken, voor te zetten ;
- om bij te dragen aan de CO₂-fixatie door beroep te doen op aangepaste bosbouwtechnieken, op de uitbreiding van bebossing en op duurzaam gebruik van hout ;
- om de ontwikkeling van gemengde landbouw/bosbouwssystemen (agroforestry), de bebossing en de herbebossing te intensiveren.

Het Xde Wereldbosbouwcongres is zich bewust van de ernst, en van het dringende en globale karakter van de problemen rond ontwikkeling en leefmilieu. Maar het benadrukt de hernieuwbare aard van het bospatrimonium en is overtuigd van de gegrondheid van de aangebrachte oplossingen, in het kader van de nationale bospolitiek, door een duurzaam beheer van alle bossen ter wereld en roept plechtig de besluitvormers op :

- om zich in te zetten voor het herstel van de groene bedekking van de aarde door bebossing, herbebossing en duurzaam beheer van de meervoudige functies van bomen en bossen, door middel van acties die uitgevoerd worden in de vorm van geïntegreerde programma's, waarbij de bevolking wordt betrokken, en die kaderen in het nationale beleid rond landgebruik ;

- om regelmatig de evolutie, op nationaal en internationaal vlak, van het bospatrimonium te volgen, op basis van de wereldbosinventaris, opgesteld door de FAO (1990) ;
- om alle uitstoot van pollutanten die de bosvitaliteitsafname veroorzaken te beperken en de uitstoot van broeikasgassen te bedwingen, degene afkomstig van energieprocessen inbegrepen ;
- om economische en financiële mechanismen in gebruik te nemen afgestemd op de lange termijn van bossen, en om de nationale en internationale financiering te doen toenemen, in het bijzonder ten gunste van de ontwikkelingslanden ;
- om te werken aan een harmonieuze ontwikkeling van de internationale handel in bosprodukten, door elke unilaterale beperking, niet conform met de GATT, te verbieden, en om het gebruik van bosprodukten te stimuleren ;

Het bos speelt een belangrijke rol in het behoud van de biodiversiteit.

- om de samenwerking op politiek niveau te ontwikkelen in verband met bosvraagstukken van regionaal belang, zoals de strijd tegen de woestijnvorming, de bescherming van bossen, het beheer van de grote stroomgebieden, ...;
- om de werking en de coördinatie van de bestaande betrokken internationale organisaties te versterken;
- om de eigen besluiten en aanbevelingen te integreren in het verloop van de Conferentie van de Verenigde Naties over het Milieu en de Ontwikkeling, ten einde de principes vast te leggen, die niet juridisch dwingend maar wel gezaghebbend moeten zijn, over het beheer, het behoud en de valorisatie van alle bossen ter wereld, zoals in de huidi-

ge onderhandelingen, met steun van de VN, over de biodiversiteit en de klimaatwijzigingen;

- om de internationale samenwerking te versterken, meer in het bijzonder in het kader van het "Tropical Forest Action Plan" en van een "Programme d'Action Forestier Méditerranéen" en van andere programma's in de toekomst;
- om het publiek te sensibiliseren en te informeren, speciaal de jongere generaties, met het oog op een beter begrip van de bosvraagstukken;
- om modaliteiten te voorzien in opvolging van deze aanbevelingen en om de FAO te verzoeken om de intergouvernementele instanties en het Xte Wereldbosbouwcongres hiervan op de hoogte te brengen.

Vertaling: St. Overloop

TAXUS BREVIFOLIA IN AMERIKA PLOTS MET UITROEING BEDREIGD.

Taxus brevifolia, een soort verwant aan onze venijnboom, Taxus baccata, is een eerder ordinair, kleine struik. Hij heeft een bachtige stam en korte, groene naalden. Door de bosbouwers is hij lange tijd aanzien als een onkruid in de Douglas-bestanden. Er zouden zowat 1,2 miljoen exemplaren voorkomen in zijn natuurlijk verspreidingsgebied dat zich uitstrekt van Noord-Californië tot Alaska.

Nu blijkt echter dat juist dit "waardeloos" boompje in zijn schors een chemische substantie bezit, nl. Taxol, die veelbelovend blijkt te zijn bij de bestrijding van eierstokkanker.

Taxol kost zowat 500 dollar per gram en zou ook doeltreffend kunnen zijn bij de bestrijding van andere vormen van kanker.

Om dit nader te onderzoeken wil het Amerikaanse Nationale Kanker Instituut zowat 25 kg Taxol aanwenden in klinische testen. Het probleem hierbij is dat hiervoor zowat 360 ton gedroogde Taxusschors nodig is en dit betekent uiteraard een massa boompjes.

Voldoende Taxol produceren voor de behandeling van vrouwen met eierstokkanker alleen al betekent in de praktijk het kappen van 360.000 bomen per jaar. Maar als daarbij Taxol nog effectief zou zijn tegen bijvoorbeeld longkanker dan zijn er nog een flink pak boomjes meer nodig.

Een belangrijke stijging van de vraag naar Taxol, zou vrijwel de uitroeiing van deze boomsoort betekenen. Hij heeft immers zo'n 200 jaar nodig om tot een volwassen exemplaar van ± 15 m hoog uit te groeien. Een farmaceutisch concern in de VS betaalt

nu al een aardig bedrag voor de schors, zodat de bossen letterlijk afgeschuimd worden op zoek naar de Taxus.

In september vorig jaar vroegen natuurbeschermingsverenigingen dan ook de Taxus brevifolia als bedreigde boomsoort uit te roepen om zo beperkingen op de exploitatie af te dwingen. Zij vingen tot nu toe echter bot.

Er zijn 8 soorten Taxus die groeien in het noordelijk halfmond en alhoewel zij allen bepaalde delen van de Taxol-moleculen bevatten, herbergt enkel de Taxus brevifolia het ganse pakket.

Onderzoekers trachten nu langs andere wegen Taxol te bekomen, zoals de extractie van Taxol uit de naalden, zodat de bomen niet meer hoeven ontstort te worden. Ook wordt de aanplant van Taxus brevifolia voor die specifieke doeleinden overwogen. Bosplantsoengigant Weyerhaeuser, in ons land bekend als leverancier van elitezaad voor Douglas, heeft inmiddels reeds een contract afgesloten met het farmaceutisch concern om de Taxus op grote schaal in cultuur te brengen.

Deze "Venijnboom" bevat dus alvast meer dan venijn!

(Gesprokkeld uit The Economist, 9 februari 1991 en Tuin & Landschap, 26 september 1991)

Brazilië

Vooruitlopend op de VN-conferentie over Milieu en Ontwikkeling volgend jaar in Rio de Janeiro, is Brazilië een tegenoffensief gestart tegen de buitenlandse bemoeienis met het tropische regenwoud. Men heeft genoeg van het opgeheven Westerse vangerij en termen als "ecoterrorisme" en "hypocrisie" klinken steeds meer door. De Brazilianen vragen zich af waar de Europese oerbossen zijn gebleven en wat er met de Noord-Amerikaanse indianen is gebeurd.

Maleisië

De premier van Maleisië heeft scherp geprotesteerd tegen de kritische bemoeienis van het rijke Westen met de manier waarop arme ontwikkelingslanden met hun natuurlijke hulpbronnen, met name ook tropische bossen, omgaan. "Wij accepteren niet dat hulpbronnen in ontwikkelingslanden beschouwd gaan worden als het zogenaamde gemeenschappelijke erfgoed van de mensheid. Het zou in feite neerkomen op ontginning van onze bossen door de achterdeur, terwijl wij als een soort beheerders mogen optreden." Aldus de premier, die dreigde met boycot van de UNCED, de komende VN-conferentie over Milieu en Ontwikkeling.

Duitsland

- De zaagindustrie in Nordrhein-Westfalen noemt de nieuwe, hoge houtprijzen die de Staatshoutvesterijen vragen, irrealistisch. De hoge prijzen zouden haar concurrentiepo-

sitie ernstig aantasten. Ook protesteert de industrie tegen het plan van de "Landesforstverwaltung" om de verkoop van zaaghout in heel Nordrhein-Westfalen, onder controle te brengen, ongeacht wie het bos bezit.

- De Beierse zaagindustrie verzorgt een kwart van de totale Duitse productie van gezaagd hout. De bosbezitters verkrijgen ruim 95 % van hun netto-opbrengst uit de verkoop van zaaghoutstammen. Dit volgens mededelingen van de vereniging van de Beierse zaag- en houtindustrie. Met grote zorg constateert zij dat natuurbeschermers er naar streven om meer bossen aan de houtproductie te onttrekken. De totale Duitse houtindustrie, met meer dan DM 100 miljard omzet en 400.000 werknemers, heeft immers continu aanvoer van voldoende grondstof nodig tegen prijzen die hun concurrentievermogen niet aantasten.

Nederland

- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is fel gekant tegen de bezuinigingen op het natuur- en bosbeleid. Staatssecretaris Gabor (Landbouw) heeft voor 1991 de subsidies voor onderhoud en aanleg van bos door gemeenten opgeschort en zou in 1992 een streep willen halen door deze subsidies.

- Er zijn plannen in de maak om in Oost-Groningen 500 tot 1.000 hectare bos aan te leggen. Behalve voor recreatie is het nieuwe bos bedoeld om de CO₂-uitstoot van elektriciteitscentrales te binden. Het plan is een initiatief van de Stichting FACE, het provinciaal bestuur van Groningen, de Grontmij en Oranjewoud.

(bron : Bos en Hout Nieuws - nov. '91)

INFORMATIE-AVONDEN VOOR PRIVÉ-BOSEIGENAARS OP DONDERDAG

Het Syndicaat van Bosteigenaars en Houtproducenten organiseert een reeks informatie-avonden over het beperkt bosbeheersplan.

Daarnaast zal aandacht besteed worden aan de mogelijkheden van subsidiering voor privé-bosteigenaars en de te volgen procedures.

Subsidies kunnen bekomen worden voor :

1. (her)bebossing over een oppervlakte van ten minste 0,5 ha
2. opstelling van privé-bossen voor het publiek
3. bosgroepering.

De aanvraag-formulieren voor het bekomen van subsidies zullen worden verduidelijkt. Boven-dien zullen deze formulieren ter plaatse beschikbaar zijn voor geïnteresseerden.

Naderhand wordt iedereen de gelegenheid geboden vragen te stellen aan de terzake bevoegde ambtenaars van de Dienst Waters en Bossen of aan de plaatselijke vertegenwoordigers van het Syndicaat.

De informatie-avonden gaan telkens door op een donderdag vanaf 19.30 uur. Iedereen is welkom. Toegang is gratis.

- 12 december te Brugge, vergaderzaal AMINAL, Werkhuisstraat, 9
- 19 december te Hechtel, ontmoetingscentrum de Schans, Rodekruisplein
- 9 januari te Jezus-Eik, Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Witheredreef, 1
- 16 januari te Geraardsbergen, Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (vroeger : Centrum voor Populiereenteel), Gaverstraat, 4
- 23 januari te Ravels, zaal Molenhof, Gilseinde, 67
- 30 januari te Geuk-Bokrijk, Lisec, Craenevenne, 140
- 6 februari te Oud-Heverlee, Café bij Frans en Leentje, Francis Crabbestraat
- 13 februari te Melle-Controde, Ekologisch Centrum de Bosrand
- 20 februari te Westmalle, Eikelspark, Antwerpsesteenweg, 506

Voor nadere informatie kan U zich wenden tot het Syndicaat voor Bosteigenaars en Houtproducenten in Vlaanderen, Centrumgalerij, Blok 2, 5de verdieping, 1000 Brussel. Tel. 02/223.09.01 (Dhr. P. ENGELS).

V.B.V. - VOORDRACHTAVOND

"WAT HEEFT HET TROPISCH BOS DE MENS MISDAAN?"

door Em. Prof. J. SCHALCK

Filip Debruyne, VBV-lid en medewerker aan de rubriek "Buitenland" van onze Boskrant, is reeds 5 jaren werkzaam in Nepal.

Onlangs vroeg hij prof. J. SCHALCK te helpen bij het verzamelen van fondsen, nodig voor een eerste werkjaar van een nieuw project. Het initiatief gaat uit van Teeka Bhattarai, een Nepalese collega, die alle waarborgen biedt op het vlak van de integriteit en efficiëntie. Het betreft een project waarbij herbebossing, erosiebestrijding, de oprichting van een land- en bosbouw-schoolje en de integratie daarvan in de totaalproblematiek van de dorpsgemeenschappen in een afgelegen berggebied centraal staan. Mocht deze start succesvol verlopen, dan kunnen de initiatiefnemers vanaf het tweede jaar een beroep doen op erkende ontwikkelingsorganisaties.

Het enthousiasme waarmee Prof. J. Schalck de fondsen tracht te verwerven leert ons dat het hier gaat om een bijzonder lovenswaardig en vertrouwenwekkend project, gesteund op ecologische basisprincipes.

De V.B.V. heeft dan ook niet gearzeld haar steun toe te zeggen, vandaar ...

En wie de spreker kent, weet dat dit een boeiende avond wordt, waar naast de problematiek van de bosvernietiging in de tropen, ook het project zelf nader zal toegelicht worden.

Wanneer ?

Woensdag 19 februari 1992 om 20 uur.

Waar ?

**Balzaal van de Vooruit
St. Pietersnieuwstraat, Gent**

De opbrengst van deze avond gaat integraal naar het project.

Daarom vragen we ook een kleine bijdrage van 150 F. per persoon, studenten betalen 100 F. U kan trouwens meehelpen aan het succes van deze avond door ook andere personen uit uw familie of vriendenkring uit te nodigen !

Tot dan !

Leefmilieu

Volume 22 van de "BELGIAN ENVIRONMENTAL RESEARCH INDEX" is zopas verschenen. De B.E.R.I. is een lopende bibliografie die de Belgische wetenschappelijke en technische literatuur in verband met het leefmilieu signaleert. Hierin worden de pertinente artikelen uit de 150 belangrijkste Belgische tijdschriften geselecteerd. Publicaties van Belgische auteurs in het buitenland worden eveneens opgespoord en vermeld. Ook Belgische oktroyen, normen, boeken, rapporten en congresverslagen worden opgenomen.

Deze uitgave bevat de volgende hoofdstukken: waterverontreiniging, luchtverontreiniging, geluidshinder, vaste afvalstoffen, bodemverontreiniging, toxische producten, radioactiviteit, urbanisatie en ruimtelijke ordening.

Volume 22 heeft betrekking op publicaties van het jaar 1990 en bevat 1364 referenties (278 p.).

Deze uitgave kan bekomen worden bij de Dienst Leefmilieu van het Nationaal Centrum voor Wetenschappelijke en Technische Documentatie (NCWTD) - Koninklijke Bibliotheek, Keizerslaan 4, 1000 Brussel, tegen de prijs van 250 F (buitenland : 350 BF).

Fusie "De Dorschkamp" en RIN in Nederland

Het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) en het Instituut voor Bosbouw en Groenbeheer "De Dorschkamp" zijn met ingang van 15 augustus 1991 samengevoegd tot een nieuw instituut, het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN).

De samenvoeging van de instituten leidt tot een versterking van het toegepaste onderzoek op het gebied van natuur, bos en openbaar groen. Het nieuwe instituut heeft de status van rijksinstituut en verricht toegepast wetenschappelijk onderzoek voor een ecologisch, economisch en maatschappelijk verantwoorde ontwikkeling en instandhouding van natuur, bos en stedelijk groen in het landelijk en stedelijk gebied.

Het IBN krijgt ca. 200 formatieplaatsen toegewezen.

Voor de integratie van het onderzoek zal het nieuwe instituut, met uitzondering van de vestigingen op Texel en Terschelling, op zo kort mogelijke termijn op één plaats - Wageningen - worden gehuisvest.